

KÖZÉPKORI KRÖNIKÁSOK

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649146871

Középkori Krónikások by Sándor Domanovszky

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

SÁNDOR DOMANOVSKY

**KÖZÉPKORI
KRÓNIKÁSOK**

KÖZÉPKORI KRÓNIKÁSOK

x.

RIMBERTUS ANSKARIUSA

MONACI KRÓNIKÁJA
KIS KÁROLY MEGÖLETÉSÉRŐL

KÖZÉPKORI KRÓNIKÁSOK

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TÁMOGATÁSÁVAL
(A RÖKK SZILÁRD-ALAPITVÁNY KAMATAIBÓL)

SZERKESZTI

Dr GOMBOS FERENCZ ALBIN

X.

RIMBERTUS ANSKARIUSA

MONACI KRÓNIKÁJA
KIS KÁROLY MEGÖLETÉSÉRŐL

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSA

1910

RIMBERTUS ANSKARIUSA

VITA ANSKARII
AUCTORE RIMBERTO
ET VITA RIMBERTI

FORDÍTOTTA

OLÁH MIHÁLY

BEVEZETÉssel és magyarázó jegyzetekkel ellátta

Dr DOMANOVSKY SÁNDOR

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSA

1910

I. RÉSZ

RIMBERTUS ÉS ANSKARIUS
KORA, ÉLETÜK ÉS MUNKÁSSÁGUK MÉLTATÁSA

ÍRTA

DR DOMANOVSKY SÁNDOR

I.

A régi Skandináviára boruló homály. A skandináv történetírás kezdete. Mondai jellege. Skandinávia természeti viszonyai. Népei. Műveltségük. Tengerészet és kalózkodás. A viking-hadjáratok.

Európa középső részei is már közel ezer esztendeje benne éltek a történelmi időszakban, a mikor Skandináviára még sűrű köd borult. A normann vikingek még nem remegtették meg Nagy Károly hatalmas, de gyorsan bomló birodalmának népeit, és felfedező utazásaik sem lebbentették még fel az északi vidéknek leplét. Olyan mesebeli ország volt ez az Észak vidéke, a melyről határozottabb fogalma csak néhány onnan származott népnek volt. De ezek is messze elkerültek és késő ivadékaik csak a szájról-szájra átszállt és elferdült hagyományból ismerték Skandináviát.

A tudomány meg ókori feljegyzésekből merítette azt, a mit Thule szigetéről tudott, a melyet Pytheas már 320-ban K. e. érintett. Strabo,¹⁾ Pomponius Mela²⁾ és Plinius³⁾ emlékeztek meg róla, de máig sem bizonyos, hogy igazán Skandináviára kell-e ezt a hiradást vonatkoztatnunk. Pytheas Britanniából hajón jutott oda. Ez azonban nem dönti el, hogy tulajdonképen hova jutott. A mit pedig Thuléről elmondott, az mind olyan meszeszerű, zavaros, hogy még kevésbbé igazít útba, és hogy kortársai is hazudozónak mondták érte Pytheast.⁴⁾

A középkor írói közül először Einhard († 844.), Nagy Károly életrajzának írója emlékezett meg ezektől a vidékekről,

---

¹⁾ Strabo c. 63., 64., 104., 114. és 201. — ²⁾ Lib. III., c. 6. — ³⁾ Hist. nat. IV. c. 16. — ⁴⁾ Strabo ἀνὴρ ψευδιστάτος-nak mondja c. 63.

a mikor néhány rövid sorban felsorolta a Keleti-tenger körül lakó népeket.¹⁾ Majd Nagy Alfréd (871—901) angol király jegyzett fel egynéhány becses adatot, a melyeket normann utazók elbeszéléseiből merített.²⁾

Mindez azonban csak geographiai jelentőségű feljegyzés. A történelmi feljegyzés ezen a területen igen későn kezdődött. A kivándorló, új államokat alapító normann rajokkal a lakosságnak éppen legműveltebb és legéletrevalóbb része veszett el. Az otthon maradtak szerény igényű földművesek voltak, a kik között magasabb szellemi mozgalmak még nem keletkeztek. Legelől járt a művelődésben Dánia. Ott már a XII. század első felében egy névtelenül író roeskildei barát 1138-ban megszerkesztette hazája történetének első sovány krónikáját.³⁾ Ez a krónika azonban, különösen a régibb időkről, nem sok értékeset tartalmaz. Hiszen főforrása a XI. század végén élő Brémai Ádám volt, a ki ugyan annyira érdeklődött az északi népek iránt, hogy Dániába is elutazott adatokat gyűjteni, de ezeket az adatokat jórésztben Sven Estrithson király elbeszéléseiből merítette, a kiről maga mondja, hogy a barbárok egész történetét, mint valami könyvben, fejében őrizte.⁴⁾

Ujabb félszázadnak kellett eltelnie, a míg új kísérleteket tettek a dánok történetének megírására. Akkor két író is akadt egyszerre: Sven Aggeson és Saxo Grammaticus. Ez a két író, sajnos, ismerte egymást és tudtak is egymás munkásságáról. Sven Aggeson tehát rövidre fogta mondanivalóját, azzal a vigasztalással, hogy Saxo majd bővebben és szebben írja meg a dán történetet.⁵⁾ Saxoról a kritika el is ismeri, hogy bámulatos szorgalommal és ügyességgel tanulta meg távol északi hazájában a klasszikus latinságot, de művének történelmi értékéről már egészen más a vélemény.⁶⁾ Dahlmann⁷⁾ és a dán

¹⁾ Einhardi Annales ad ann. 789. Mon. Germ. Script. I. —

²⁾ A description of Europe and the voyages of Ohthere and Wulfstan, by king Alfréd the Great. Ed. Bosworth. London, 1855. —

³⁾ Anonymi Roskildensis Chron. Danicum. Kiadta Langebeck: Script. Rer. Dan. I. — ⁴⁾ Brémai Ádám. L. II. c. 41. Kiadta Pertz: Mon. Germ. VII. — ⁵⁾ Suenonis Agonis filii compendiosa Regum Daniae historia. Ed. Langebeck. Tom. I. — ⁶⁾ Saxonis Grammatici historia Danica. Ed. Holder. Strassburg, 1886. — ⁷⁾ Forschungen auf dem Gebiet der Gesch. Bd. I. 1822.